

Web akadálymentességi kisokos 7. részének teljes szövegű átirata

A nyitóképen a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség (KIFÜ) neve és logója, valamint a „Web akadálymentességi kisokos – 7. rész: Mi a különbség az akadálymentesítés és a Befogadó Tervezéssel megvalósuló akadálymentesség között?” főcím, és az „Előadó: Szántai Károly, web akadálymentességi szakértő” szöveg látható. A videó alatt végig az előadó hangja hallható.

A következő képen „Az akadálymentesítés utólagos korrekció” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin egy épület lépcsőjének korlátja van.

Előadó: Ha valaki azt mondja, hogy egy weboldalt, egy webes tartalmat, vagy egy online szolgáltatást akadálymentesíteni kell, akkor tulajdonképpen azt állítja, hogy az adott dolog már elkészült, esetleg már publikusan el is érhető, de mégis tudvalevőleg telis-tele van akadályokkal, így utólagos korrekcióra szorul. A mentesítések, vagyis az ilyesfajta utólagos korrekciók, ahogy az épületeknél, a tárgyaknál, vagy akár az egészségügyi beavatkozásoknál, úgy a webes dolgoknál is nagyon nehézkesek, bonyolultak, erőforrásigényesek, és sokszor kétes végeredményűek lehetnek.

A következő képen „Az akadálymentesítés utólagos korrekció” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin egy laptop van egy műhelyasztalon.

Előadó: Valakinek először fel kell mérnie, hogy hol és milyen akadályok vannak a hozzáférhetőségben. Majd ezt követően meg kell tervezni, hogy az akadályok hogyan szüntethetők meg. Utána a tervek alapján el kell végezni a szükséges módosításokat. Végül tesztelni kell, hogy az akadályok valóban elhárultak-e. Az akadálymentesítés sokszor kényszerűség, hiszen nem lehet minden esetben nulláról indulva egy új, és a hozzáférhetőségi követelményeknek eleget tevő weboldalt

kifejleszteni. Régebben készült webes tartalmaknál, szolgáltatásoknál néha csak az akadálymentesítés jöhet szóba.

A következő képen a „Ne maradjon a végére!” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin egy óra számlapja van.

Előadó: Új fejlesztéseknél azonban egyértelműen rossz gyakorlat, ha a fejlesztés legvégére halasztják a hozzáférhetőséggel kapcsolatos teendőket, vagy a fejlesztés megrendelője túl későn jelzi az ilyen irányú igényét. Mivel ilyenkor a fejlesztés szinte teljesen készen van, ezért már itt is csak az akadálymentesítés jöhet szóba. Ez azonban a humán és az anyagi erőforrások súlyos pazarlását eredményezi, hiszen a már elkészült részeket ki kell javítani, vagy rosszabb esetben teljesen újra kell írni. Ez minimum dupla munkát jelent.

A következő képen a „Befogadó Tervezés” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin két ember papírra rajzol, és mellettük laptopok is vannak.

Előadó: Az akadálymentesítés szöges ellentéte az, amikor az akadálymentes hozzáférhetőség szempontjai már a fejlesztési projekt legelején, vagyis a követelményelemzésben is szerepelnek, majd később a tervezés és a kivitelezés összes fázisában is érdemben jelen vannak. Ennek a szemléletmódnak az lehet az eredménye, hogy a webes tartalmak és komponensek eleve helyesen lesznek megtervezve és elkészítve, vagyis nem utólag kell azokat javítani. Tervezési és kivitelezési hibák persze így is becsúszhatnak, de ezek korrekciója várhatóan jóval kisebb feladat lesz.

A következő képen a „Befogadó Tervezés” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin valaki egy laptopon dolgozik, aminek képernyőjén különböző emberek fotói vannak.

Előadó: Az egyik korábbi epizódban már említést tettünk a „Mindenkire tervezve” elvről. Időnként ennek szinonimájaként az „Egyetemes Tervezés” vagy a „Befogadó Tervezés” fogalmakat is használjuk. Ezek mind egy olyan tervezési és fejlesztési stratégiára utalnak, ami már a tervezés folyamatának legelején figyelembe veszi a felhasználók képességeinek különbözőségét.

A következő képen a „Követelményelemzés” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin valaki egy papírra ír.

Előadó: Már a követelményelemzésnél érdemes átgondolni, hogy az emberek milyen célból veszik majd igénybe az online szolgáltatásunkat, és a különböző képességeikből adódóan esetleg milyen speciális igények jöhetnek elő. Itt nem feltétlenül csak a weboldal használatával kapcsolatos igényekre kell gondolni, hanem a szervezet által nyújtott egyéb, offline szolgáltatásokra is. Mondjuk egy mozgássérült ember számára fontos lehet, hogy a weboldalon a személyes ügyfélszolgálat kerekesszékekkel történő megközelíthetőségével kapcsolatos információ is megjelenjen.

A következő képen a „Drótváz terv” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin valaki képernyőképek drótváz terveit rajzolja papírra.

Előadó: A fejlesztési projekt következő lépésénél, vagyis a weboldal információs architektúrájának, drótvázának tervezésekor nem csak a vizuálisan látható tartalmi elemek, valamint az interaktív komponensek helyét és jellegét érdemes megtervezni, de a képernyőolvasós és a billentyűzetes hozzáférést is számításba kell venni. Például nem elég a terveken egy interaktív komponenst vizuálisan szerepeltetni, azt is specifikálni kell, hogy a komponens pontosan micsoda, mi a neve, milyen állapotokba kerülhet, illetve hogyan kezelhető majd egérrel, érintőképernyővel és billentyűzettel.

A következő képen a „Grafikai látványterv” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin egy laptop képernyőjén színes logók vannak.

Előadó: A Befogadó Tervezés a weboldal grafikai látványvilágának kialakításakor is fontos. A webdesignereknek a vizuális megjelenés megtervezésekor nem csak az esztétikai szempontokat, de a hozzáférhetőség észlelhetőségi és érthetőségi szempontjait is figyelembe kell venniük. Például a színek vagy a betűtípusok kiválasztásakor biztosan előnyösebb, ha az olvashatóság kerül az előtérbe. Sokan úgy gondolják, hogy ezek a szempontok túlságosan megkötik a webdesignerek mozgásterét. Holott éppen ellenkezőleg, olyan kreatív megoldásokra inspirálhatnak, amelyek esztétikusak is, és használhatóak is egyben.

A következő képen a „Kódolás” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin számítógépes kódrészlet van.

Előadó: A megfelelő tervezés a weboldal programozóinak is nagy segítség. Némi túlzással nekik már csak annyi a dolguk, hogy a rendelkezésükre álló technológiákkal, eszközkészlettel, és a vonatkozó fejlesztési szabványok betartásával megvalósítsák a terveket. Fontos tudni, hogy a webfejlesztés alapjait képező HTML és CSS szabványok megalkotásakor is maximálisan figyeltek az Befogadó Tervezés szempontjaira. Vagyis, ha az ezekben szereplő elemeket, lehetőségeket a specifikációknak megfelelően, helyesen alkalmazzák a fejlesztők, akkor az akadálymentesség szinte garantált, vagy legalábbis nem rajtuk múlik majd. Sajnos megfigyelhető, hogy a kódolás közben keletkező akadályok részben amiatt jönnek létre, mert a fejlesztők vagy nem ismerik jól, vagy nem veszik figyelembe a HTML és CSS specifikációkban foglaltakat. Gyakori ok az is, hogy olyan egyedi, vagyis a HTML gyári készletétől eltérő, vagy abban nem szereplő komponenseket fejlesztenek, amelyeknél tudás-, vagy időhiány miatt egyszerűen nem valósítják meg az akadálymentes hozzáférhetőség szempontjait.

A következő képen a „Tartalomszerkesztés” szöveg olvasható. Mellette egy fotó látszik, amin egy fiatal nő a laptopját használja.

Előadó: Végül azoknak a nem informatikai szakembereknek is ajánlott a Befogadó Tervezés szemléletmódját elsajátítani, akik az elkészült weboldal tartalmát szerkesztik, illetve feltöltik. Például tőlük függhet, hogy az általuk megfogalmazott szövegek mindenki számára érthetőek-e, vagy a szövegben ne legyenek színekre, formákra, irányokra történő utalások, amelyeket például egy vak felhasználó nem lesz képes értelmezni.

A következő képen a „Preventív gondolkodásmód” szöveg olvasható. Mellette egy művészi fotómontázs látszik, amin egy fiatal nő arcára rá van vetítve egy számítógépes kód.

Előadó: Ha tehát a weboldal tervezésének, fejlesztésének, és folyamatos tartalmi szerkesztésének minden mozzanatánál tudatosan odafigyelünk a felhasználóink különbözőségére, eltérő igényeire, akkor kisebb eséllyel fogunk akadályokat gördíteni eléjük, és nem lesz szükség utólagos mentesítésre sem.

A videó záróképén a KIFÜ logója, és „A magyarországi digitalizáció szolgálatában” jelmondata látható.